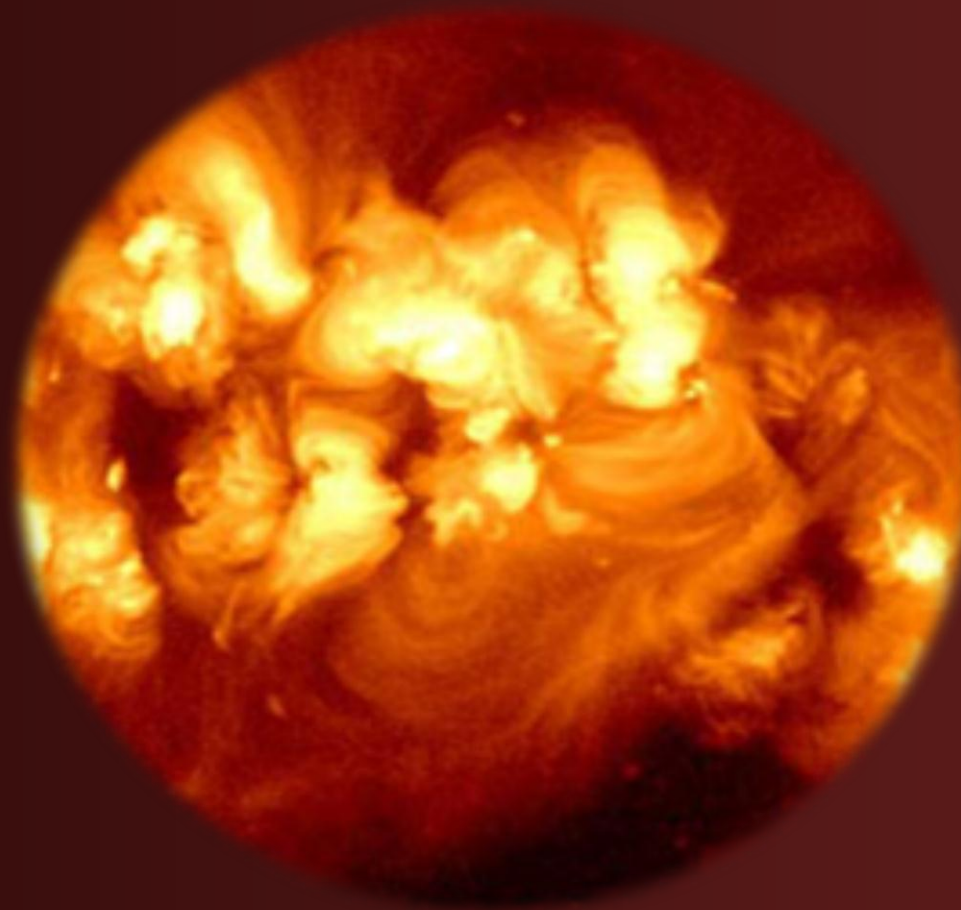

TEMA: SEDAM ELEKTROENERGETSKIH DIVOVA (STR. 1)

MEDVEDEV: Šta ako nastupi energetska revolucija? ..str.4

GASPROM najprofitabilnija svetska kompanija ... str.8

IZ SADRŽAJA:

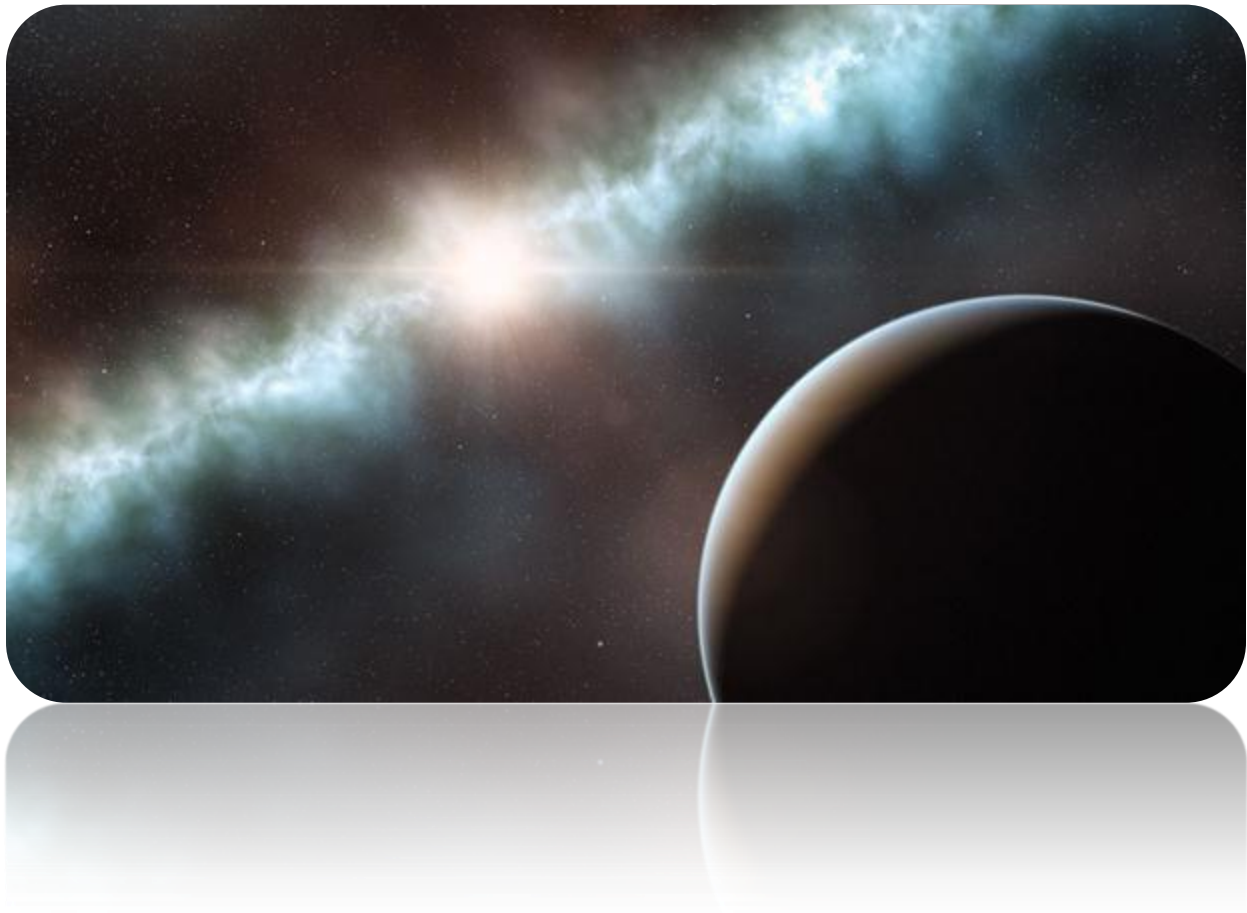
- Objedinjavanje elektroenergetskog sistema Rusije .. 1
- Bugarska: Nedopustiv rast subvencija za OIE 2
- Sankcije Teheranu: Kome majka, a kome maćeha 3
- Dodatna privatizacija rumunske elektro distribucije .. 5
- Hrvatska: Najveći skok u vetroenergiji 9
- Crna Gora: Poskupljenje struje 9
- EBRD revidira kredit za HE Ombla 9

TEMA: ŠTA NAFTNI KOLOSI RADE SA ZARADOM? (str. 7)

TEMA: SEDAM ELEKTROENERGETSKIH DIVOVA

PARIZ, FRANKFURT - Iz velikog broja spajanja, kupovanja i širenja na ostala tržišta električne energije u Evropi, kroz proces deregulacije ove oblasti započet u Engleskoj i Norveškoj krajem osamdesetih godina, proizašlo je sedam elektroprivrednih divova, danas popularno nazvanih "sedmoro braće" (analogno „sedam sestara" koje su posle 2.svetskog rata vladale svetskim naftnim tržištem -).

Dva elektroenergetska "brata" su francuski EDF i GDF Suez, dva nemačk i E.ON i RWE, po jedan italijanski ENEL, švedski Vattenfall i španska Iberdola. Oni pokrivaju 55% ukupne proizvodnje električne energije na području Evropske unije. Najviše EDF sa 20%, iza njega je E.ON sa 8%, a najmanje Iberdola sa 3%. Iza španske kompanije je češki kolos ČEZ sa udelom od 2% u proizvodnji struje u EU. (Područje bivše Jugoslavije čini 3% ukupne evropske proizvodnje električne energije).

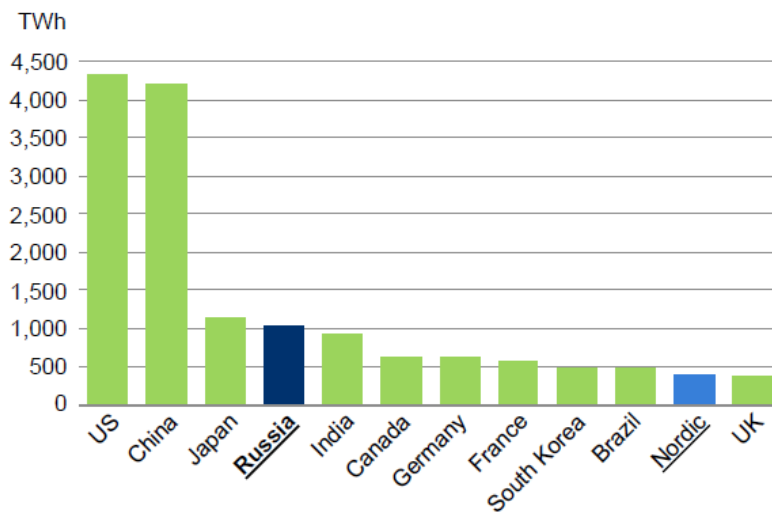
Država je većinski vlasnik jedino u EDF-u i Vattenfallu, a u ostalim elektro-kolosima dominiraju institucionalni investitori. Npr. u strukturi vlasništva RWE-a samo 35% čine vlasnici poreklom iz Nemačke. *Poslovni dnevnik*

POLITIKA, REGULATIVA, CENE

MOSKVA – Pregovori o formiranju objedinjenog sistema isporuke električne energije u Rusiji obnovljeni su posle nekoliko godina pauze krajem jula naredbom vicepremijera Arkadija Dvorkoviča ministarstvima energije, ekonomskog razvoja i trgovine da predlože praktične korake. Snabdevanje električnom energijom u Rusiji trenutno ide preko 74 teritorijalne veleprodajne kompanije, ponikle iz nekadašnjeg državnog elektroenergetskog monopola Ujedinjeni energetske sistemi (UES), rasformiranog 2008.godine. Osim toga zemlja je podeljena u dve cenovne zone : Centralnu i Sibirsku. Eksperti i zvaničnici veruju da će povezivanje ove dve zone smanjiti cenu struje u Rusiji, jer je servisno područje, odnosno potrošačka baza, sibirske zone znatno manja u odnosu na centralnu, dok je proizvodnja električne energije veća. Cenu tog projekta odrediće gradnja do 2.500 km dodatne prenosne mreže, gde jedan kilometar košta oko milion dolara. Za sada nije

Russia is the World's 4th largest power market

Data 2010 based on gross output.
Source: BP Statistical Review of World Energy June 2011

jasno na čiji bi teret išla ta investicija - potrošača ili budžeta, kaže Ilja kuprejev glavni analitičar za oblast električne energije u investicionoj kompaniji Aton.

TOKIO - Japanska vlada isplatila je 31.jula 12,8 milijardi dolara Tokijskoj elektroenergetskoj kompaniji (Tokyo Electric Power Company - TEPCO) i time postala većinski vlasnik ovog jednog od deset regionalnih proizvođača i snabdevača strujom u toj državi. Predsednik kompanije

Naomi Horise okarakterisao je potez vlade kao „privremenu državnu kontrolu“ nad TEPCO-m. Horise se izvinio japanskoj javnosti zbog 'neugodnosti i nervoze' izazvane katastrofom u nuklearnoj elektrani Fukushima Daiichi na severoistoku Japana, kao i zbog povećanja računa za struju, nastalog da bi se nadoknadili troškovi rešavanja krize, prenosi **AP**. Kompanija je suočena s ogromnim odštetnim zahtevima stanovnika evakuisanih s područja

severoistoka Japana čija je zemlja kontaminirana radijacijom posle 11. marta prošle godine. Osim toga, TEPCO mora da plati ogromne troškove demontiranja tri reaktora s istopljenim jezgrima.

SOFIJA – Bugarska energetska regulatorna komisija (DKEVR) saopštila je da će biti okončano prevaljivanje čitavog finansijskog tereta stimulisanja obnovljivih izvora energije (OIE) na Nacionalnu elektroenergetsku kompaniju (NEK). Čelnik regulatornog tela Angel Semerdžiev rekao je na press konferenciji 31.jula da je pripremljena nova metodologija prema kojoj će teret cena podrške OIE biti podeljen između svih distributivnih elektroenergetskih kompanija u zemlji. On je takođe rekao da se ne očekuje povećanje potsticajnih cena za OIE u narednim regulatornim periodima. Semerdžiev je naveo da je problem nastao „nedopustivim“ skokom OIE subvencija u jednoj godini od 300%, što je dovelo do poslednjeg poskupljenja struje od 13% u zemlji. Semerdžiev je ukazao na koncentraciju OIE u Bugarskoj u dva sektora, solarnoj i vetroenergiji, gde instalisani kapaciteti iznose po 600 MW, „dok gotovo ništa nije investirano u preradu biomase“. On je to objasnio činjenicom da se solarni kapacitet sagradi za nekoliko meseci, dok investicioni proces u projekat biomase traje godinama. **Novinite**

MOSKVA – Rusija mora da se pripremi za moguću energetska revoluciju koja bi značajno smanjila globalnu potrošnju nafte i gasa, upozorio je 2.jula premijer te zemlje Dimitrij Medvedev. „Moramo imati u vidu da se svakih 50-70 godina događa po jedna energetska revolucija i još nam nije jasno gde ćemo se naći sa našim ugljovodonicima ako se to dogodi“, citira **RIA Novosti** izjavu Medvedeva na sednici vlade održanoj u četvrtak. On je rekao da država planira prihode od oko 250 milijardi dolara iz programa razvoja podmorskih ležišta nafte i gasa do 2030.

BAGDAD, ST.PETERSBURG – Gasprom Njeft je saopštio 2.avgusta da je sklopio dva naftna ugovora u iračkom autonomnom regionu Kurdistan, kao četvrta velika naftna kompanija koja ugovara poslove sa lokalnim vlastima, mimo saglasnosti federalne iračke vlade u Bagdadu, objavljuje **Associated Press**. Agencija prenosi saopštenje ruskog naftaša da je ugovorio kupovinu udela od 40% u naftnom bloku Garmian i 80% udela u bloku Šakal, čije se rezerve procenjuju na 3,6 milijardi barela nafte. Avansna cena poslova trebalo da bude oko 260 miliona dolara, piše **AP**. Posao Gasprom Njefta dolazi posle ugovora koje su sa iračkim kurdskim vlastima sklopili francuski Total i američki Chevron i ExxonMobil, posle čega ih je Bagdad stavio na „crnu listu“ za poslovanje u ostalim delovima Iraka.

LONDON – Tržište koje je u Aziji izgubio Iran, kao posledica sankcija Zapada, popunili su Saudijska Arabija, Rusija i Venecuela, koje sada izvoze u taj region 21 odsto više nafte nego pre godinu dana, pokazuje analiza koju prenosi **Reuters**. Iranski izvoz nafte u Kinu, Japan, J.Koreju

i Indiju smanjen je za trećinu u prvoj polovini ove godine. U istom periodu Saudi Arabija je uvećala prodaje nafte u te četiri ključne azijske države za 15%, na 3,8 miliona barela na dan. Istovremeno je venecuelanski izvoz na ta tržišta skočio na godišnjoj osnovi 42%, na bezmalo 600.000 bd, a ruski za 36%, na 682.000 bd.

NJUJORK – Sankcije Zapada koštaju Iran dnevno 133 miliona dolara izgubljene zarade od izvoza nafte, a istovremeno bez „kompenzacije“

zbog očekivanog, a izostalog rasta cena te ključne energetske sirovine, piše **Bloomberg**. Agencija na osnovu prikupljenih podataka navodi da je iranski izvoz nafte smanjen je za 1,2 miliona barela na dan, ili 52%, od starta sankcija 1.jula. Na godišnjem nivou, to bi koštalo Teheran oko 48 milijardi dolara izgubljenih prihoda, što odgovara iznosu od 10 odsto BDP-a

UGOVARANJA, INVESTICIJE, INOVACIJE:

SOFIJA - Gradnja sedme jedinice bugarske nuklearne elektrane Kozloduj trebao bi da bude dovršena do 2022. godine, izjavio je direktor ove elektrane Valentin Nikolov, a prenosi **Sofijska**

novinska agencija. Bugarska je odlučila da u postojeću elektranu u Kozloduju postavi reaktor kapaciteta 1.000 megavati, koju za (u međuvremenu otkazani projekat druge nuklearke) Belene već gradi ruska kompanija „Atomstrojekспорт“. Za izvođenje preliminarne studije projekta prijavilo se pet firmi, a bugarska Vlada odabrat će jednu od njih narednih dana, rekao je Nikolov. U Kozloduju trenutno funkcionišu samo jedinice 5 i 6, kapaciteta po 1.000 megavati, nakon što su prve četiri jedinice zatvorene u periodu od 2002. do 2006. godine pod pritiskom Brisela, u vreme kada je Sofija pregovarala o ulasku Bugarske u EU. Bugarska Vlada pokrenula je i program produženja radnog veka jedinica 5 i 6 za najmanje 20 godina, iako je bilo planirano da one budu ugašene 2017. godine, odnosno 2019. godine.

BUKUREŠT – Rumunska vlada je najavila prodaju dodatnog državnog udela od 13,57% u distributivnoj elektroenergetskoj kompaniji Electrica Muntenia Sud njenom većinskom vlasniku, italijanskom energetsom kolosu Enel i očekuje od toga prihod od 377 miliona evra, prenosi 1. avgusta **Bloomberg**. Trenutno rumunska vlada ima udeo od 23,57% u Electrica Muntenia Sud, jednoj od tri domaće distributivne kompanije

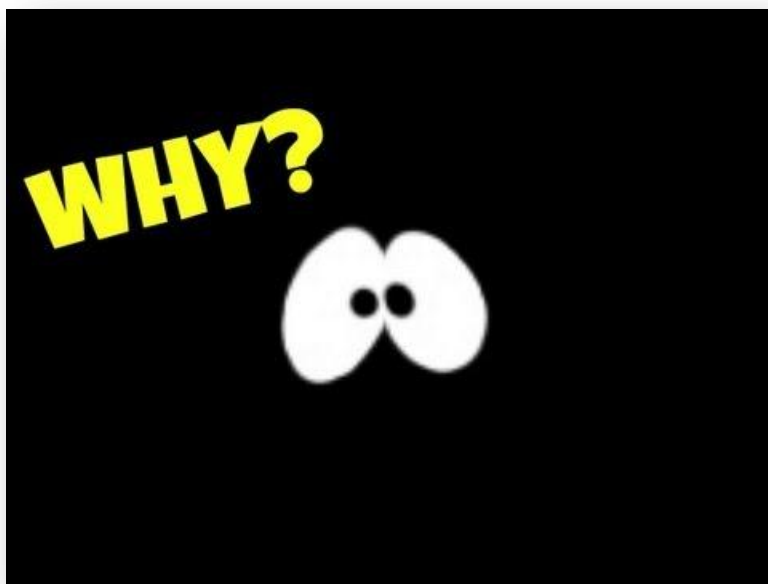
PARIZ – Electricite de France (EDF) je u prvoj polovini ove godina ostvarila rast profita od 4,6 odsto, budući da je povećanje proizvodnje iz obnovljivih izvora energije neutralizovalo slabiju produkciju nuklearne energije. U saopštenju te državne elektroenergetske kompanije se navodi da je u periodu januar-jun ostvarila rast prodaje od 8,2 odsto na 36,2 milijarde evra, dok je neto profit iznosio 2,8 milijardi evra, prenela je agencija **AP**

NJU DELHI - Raspad elektroenergetskih mreža koje pokrivaju severoistok, sever i istok Indije ostavio je u ponedeljak 29. i utorak 30. jula bez struje više od 620 miliona ljudi. Britanski **BBC** je preneo da još nije jasno da li se to desilo zbog povećane potrošnje struje ili kvara. Snabdevanje električnom energijom u ovoj, drugoj

najmnogoljudnijoj zemlji na svetu, sa oko 1,2 milijarde stanovnika, postepeno je normalizovano od srede, 1. avgust. Vlasti za sada ne preciziraju razloge kolapsa tri prenosna sistema, mada se izvesno radi o preopterećenju potrošnjom, prenosi **CNN**. To je bio najveći incident ne elektroenergetskoj mreži u poslednjih 10 godina. Kvarovi su izazvali poremećaje u 20 od 29 indijskih država, uključujući glavni grad Nju Delhi, gde je ometen rad metroa koji svakog dana preveze skoro dva miliona ljudi.

TEMA - NAFTA : ŠTA „BIG OIL“ RADI SA ENORMNOM ZARADOM?

NJUJORK - Ukupno je u prvoj polovini 2012. pet naftnih velikana (Big Oil) – ExxonMobil, Royal Dutch Shell, BP, Chevron i ConocoPhillips - ostvarilo komibnovanu neto zaradu od 62,2 milijarde dolara, ili 341 milion dolara na dan, ili 266.000 dolara na minut. Kompanije su tu zaradu „podelile“ sa prosečnim američkim vozačem darujući ga nižom cenom galona (3,8 l) benzina od tri centa, sarkastično komentariše američki nevladin portal *ThinkProgress*. Uprkos padu cena nafte od 7% u drugom kvartalu, cene benzina u SAD su za samo 2% manje od onih iz istog perioda 2011. Šta onda te kompanije rade sa zaradom? Deo tih sredstava otišao je u njihove gotovinske rezerve od ukupno 72 milijarde dolara. Na otkup akcija sopstvenih kompanija investirano je 31% zarade iz prve polovine godine, što jedino ide u prilog deoničarima.

How Big Oil spends its profit windfall

Profits of the big five oil companies in the first and second quarter of 2012

Company	Q1 2012, (billions \$)	Q2 2012, (billions \$)	2012 total (billions \$)	Stock buybacks as a percentage of 2012 profit	Percent change in liquids production* from Q2 2011 to Q2 2012
BP	\$5.9	\$(1.4)	\$4.5	N/A	-11%
Chevron	\$6.5	\$7.2	\$13.7	19%	-5%
ConocoPhillips	\$2.9	\$2.3	\$5.2	96%	-6%
ExxonMobil	\$9.5	\$15.9	\$25.4	42%	-6%
Shell	\$7.7	\$5.7	\$13.4	7%	-3%
Total	\$32.5	\$29.7	\$62.2	31%	-6%

*Liquids production includes oil and natural gas liquids.
Sources: Company profit reports

Ovo ilustruje činjenica da je, uprkos ogromne zarade, Big Oil proizvodio 6% manje nafte nego pre godinu dana . S druge strane, pet kolosa je utrošilo 25,7 miliona dolara u lobiranje u američkom kongresu od početka godine. Ulaganje se isplati jer je Predstavnički dom Kongresa od 2011.godine 109 puta glasao za propise koji idu u prilog Big Oil-u, uključujući 45 glasova za slabljenje ekoloških i bezbedonosnih nameta i 38 glasova u prilog blokiranju ili usporavanju investicija u čiste izvore energije. Svaki dolar investiran u lobiranje doneo je Big Oil-u, 58 dolara poreskih olakšica, odnosno 4 milijarde dolara godišnje, citira portal nalaze eksperata Center for American Progress, Daniel J. Weiss i Jackie Weidman. Prema podacima Reutersa, u odnosu na prosečan federalni porez od 35% koji plaćaju korporacije u SAD, Exxon je na svoje prihode platio svega 13% u 2011, Conoco 18%, a Chevron 19%.

MOSKVA – Ruska proizvodnja nafte u julu ove godine porasla je za 200.000 barela na dan u odnosu na juni, na 10,34 mbd, odnosno na ukupno 43,74 miliona tona, saopštio je u četvrtak ministarstvo energije u Moskvi. Dnevna proizvodnja prirodnog gasa smanjena je na 1,45 milijardi kubnih metara, sa junskih 1,54 mlrd.m3, prenosi **Reuters**.

PRIRODNI GAS

ANKARA – Privatnim turskim kompanijama omogućeno je da izvoze prirodni gas u Bugarsku, saopštio je turski ministar energije i prirodnih izvora Taner Jildiz posle susreta 1.avgusta u Ankari sa bugarskim kolegom Deljanom Dobrevim. „Kompanije koje to žele mogu da se prijave za licencu bugarskom energetsom regulatoru“, rekao je **Jildiz**, a prenosi turska novinska agencija Ihlas. Bugarska trenutno sve uvozne potrebe za gasom sa gasom iz Rusije, Irana i

Azerbejdžana.

MOSKVA, NJUJORK – Iako je pre mesec dana predsednik Gasproma Aleksej Miler obelodanio da je taj ruski gigant već drugu godinu zaredom svetski lider po čistom profitu, tek kada je američki poslovni časopis Forbes to objavio (30.jula), to je postala svetska vest. Sa rekordnim profitom od 44 milijarde dolara, Gasprom je u 2011. bio najprofitabilnija kompanija u svetu, pokazuje lista Forbesa. Iza ruske kompanije sa zaradom od 41,6 milijardi dolara u 2011. je američkim ExxonMobil, koji je 2010.godine bio prvi na Forbesovoj listi. Na trećem mestu je Industrijska i komercijalna banka Kine sa neto dobiti od 32,1 mlrd.\$. Forbes je nedavno rangorao Gasprom kao drugu najveću energetska kompaniju u svetu, iza Saudi Aramcoa, a po kriterijumu dnevne proizvodnje barela ekvivalenta nafte, prenosi 30.jula **Ruska televizija (RT)**.

REGION

PODGORICA - Građani Crne Gore od 1. avgusta plaćaju za 5,86 odsto skuplju struju, pa će kilovat-sat električne energije koštati 9,5 centi, sa uračunatim porezom na dodatu vrednost (PDV). Ovo je drugo poskupljenje struje od početka godine, a nove cene određene su na osnovu prihoda energetske kompanije koje je odobrila Regulatorna agencija za energetiku (RAE). Crnogorski potrošači u regionu su na trećem mestu po visini cena električne energije, posle Slovenije (15,06 evrocenti) i Hrvatske (11€c.), prenose **Vijesti**. Prema odluci RAE, cene za domaćinstva će biti povećane i u narednoj i 2014. godini. Ukupno određeno poskupljenje u trogodišnjem periodu je 17,7 odsto. To bi cenu do avgusta 2014. diglo na oko 10,7 centi po kilovat-satu, sa PDV-om.

ZAGREB - Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) pokrenula je proces revizije odluke o kreditiranju projekta izgradnje hidroelektrane Ombla, saopštila je Zelena akcija, na osnovu čije je žalbe EBRD doneo tu odluku. Ovo ukazuje da je bilo nepravilnosti u procesu odobravanja i planiranja izgradnje tog projekta, ističe se u saopštenju i podseća da su nezavisni revizor i predstavnik te banke ovih dana tim povodom posetili Hrvatsku. Protiv izgradnje HE Ombla izjasnili su se i struka i javnost zbog ekološke štetnosti i ekonomske neisplativosti projekta, međutim uprkos tome HEP je u decembru prošle godine uspeo da dobije uslovno kreditiranje projekta u iznosu od 123 miliona eura, od ukupno predviđenih 152 miliona od EBRD-a, navodi se u saopštenju.

ZAGREB - Hrvatska je na prvom mestu u Evropi po postotku novoizgrađenih vetro-kapaciteta u prvoj polovini godine. Prema najnovijim podacima Windicatora – kvartalne analize koju radi mesečnik **Wind Power Monthly**, početkom godine Hrvatska je imala 89 MW izgrađenih vetroelektrana, a u julu ove godine ima 130 MW, što je povećanje od čak 46%. Na drugom mestu je Rumunija sa 24%. Kada se posmatra ukupna instalisana snaga svih vetroelektrana, Hrvatska je na 25. mestu od ukupno 30 praćenih država.

SOFIJA – Bugarska komisija za zaštitu konkurencije (KZK) ocenila je da na tržištu derivata te zemlje nema kartelskog dogovaranja, pa nema potrebe ni za objavljivanjem veleprodajnih cena goriva. Takav zahtev uputilo je Aktivno udruženje potrošača Bugarske, ukazujući da su cene goriva na svim benzinskim stanicama u zemlji gotovo identične, što upućuje na kartelsko dogovaranje. **BTA**

